

27-02-2021

GODS BOODSCHAP IN BEELDEN

Ezechiël 3, 22 t/m 4,17

Beeld zonder geluid

Ezechiël had van God de opdracht gekregen om ruim een jaar lang in beelden tot het volk Israël te spreken. Een jaar lang geen enkel woord uit zijn mond, alleen als God het zei. Een jaar lang alleen in enkele beelden iets uitdrukken. Maar daardoor kregen die beelden volgens mij ook bijzonder veel kracht en is die kracht ook anno 2022 nog voelbaar, tastbaar. We gaan daarom met elkaar in de preek naar die beelden kijken. Ze vertellen ons iets over God, de God van Ezechiël..., iets over Ezechiël... en ze vertellen ons volgens mij ook iets over de grote Opvolger van de profeet Ezechiël, de Heere Jezus.

Maar eerst even iets over de context: waar bevinden wij ons met Ezechiël 3 en 4?

Nu, Ezechiël bevindt zich in het Babylonische Rijk. Hij is samen met een groot gedeelte van zijn volk gevangen genomen en meegevoerd naar het rijk van Babel. Wat een dramatisch iets moet dat zijn geweest. Ik zie beelden voor mij van vluchtelingenkampen, of van Kiev waar

allemaal mensen in wanhoop vluchten. Het is misschien best goed geweest hoor in Babel – sommige joden wilden uiteindelijk ook niet eens terug – maar zo helemaal weg van je land, met alleen dat wat je nog mee kon nemen... Weg ook van je familie soms, onder dwang meegenomen... Ook ver weg van de tempel, van Jeruzalem, het hart van het geloof. Sommige joden hadden desondanks nog wel hoop gehouden. 'Het zou niet zo lang hoeven te duren', zo hadden profeten hen een hart onder de riem gestoken. Want God zou Zijn volk toch niet in de steek laten? Nou ja...?

Op een dag verscheen God aan Ezechiël. God verscheen in al Zijn heerlijkheid en majesteit. Zo overweldigend, zo groots! En zo bijzonder ook: want God verscheen dus niet in de tempel, maar de pracht en luister van de tempel verscheen hier in de regio van Babel. God was in al Zijn heerlijkheid en heiligheid als in een mobiel heiligdom – zoiets leek Ezechiël te zien – in het land van Babel verschenen. Maar dat was ook niet zonder reden, want God wilde Ezechiël overreden om als profeet in het land van Babel te gaan optreden en een harde boodschap aan zijn volk te brengen. Ezechiël had het – logisch - bijzonder moeilijk met deze aanstelling als profeet. Dat kon God toch niet van hem vragen? Om lijnrecht tegen zijn volk in te gaan? Hij zal in dat vreemde land helemaal geïsoleerd komen te staan ten opzichte van zijn volk, terwijl je elkaar in den vreemde juist zo hard nodig had. Maar Gods majesteit en Gods sterke hand op hem deden hem buigen. Ezechiël kon niet anders. God accepteerde geen 'nee' van Ezechiël.

Nu, na deze roeping tot profeet (hoofdstuk 1 en 2) verschijnt God opnieuw aan Ezechiël. Wat moet Ezechiël nu gaan doen? Wat is het eerste dat God Zijn profeet opdraagt? Zwijgen. De zojuist overgehaalde en aangestelde profeet moet zwijgen? Ja, Ezechiël wordt een spreekverbod opgelegd. Voor meer dan een jaar. Kunt u het zich voorstellen? Iedereen die het heeft moeten meemaken dat hij vanwege een medische ingreep of een ziekte tijdelijk niet kon spreken, weet hoe vreselijk dat is. En Ezechiël: *een jaar* lang zwijgen. Ja, hij moet zich ook opsluiten in huis. Waarschijnlijk mag Ezechiël er alleen uit, wanneer hij namens God iets uit moet beelden, of wanneer hij zijn voedsel moet klaarmaken, maar verder dus: opgesloten. Geen woorden. Geen contact met mensen. Dat moet bij zijn volksgenoten daar in de straat toch indruk hebben gemaakt, denkt u niet? Het zal misschien ook wel allemaal vragen hebben opgeroepen, denk ik... Er zijn in de loop der tijd ook allerlei diagnoses op Ezechiël losgelaten om dit vreemde te verklaren: Ezechiël zou afasie hebben gehad, misschien wel als gevolg van traumatische ervaringen. Hij zou last hebben gehad van psychoses misschien. Tja, een zonderling die veelal zich opgesloten had in huis. En als hij dan door de

straten liep, dan zei hij geen woord. Opeens ging hij dan iets heel vreemds doen. Steeds hetzelfde. Het lijkt wel een tik. Dag in, dag uit. De ballingschap zou hem wel te zwaar zijn gevallen, zo lijkt het...

Gods heilige toorn en gekwetste liefde

Neem nu het eerste wat je hem daar op straat zag doen: Ezechiël had de stad Jeruzalem getekend op een kleitegel. Op zich was dat nog niet zo heel vreemd, zo'n citymap van het geliefde Jeruzalem. Daar zijn meer voorbeelden van gevonden uit die tijd. Het kan een manier zijn om je heimwee te verwerken. Maar Ezechiël moest nog meer doen, zo vertelt hij. Ezechiël moest om Jeruzalem, die kleitegel, heen allemaal militaire machten plaatsen. Alsof hij met Lego of Playmobil aan het spelen was. Stormrammen. Een belegeringsdam. Allemaal wapentuig uit die tijd, opgesteld rondom de tegel. Jeruzalem werd omsingeld. En dan gaat Ezechiël een ijzeren bakplaat uit zijn huis halen. Nog een element erbij. Wat zou hij daarmee gaan doen? Zal hij met die bakplaat al dat wapentuig kapot gaan slaan? Een prachtig beeld natuurlijk: al het wapentuig, al de militaire machten die Jeruzalem omsingelden worden vernietigd! Want: God redt! ... Maar wat doet Ezechiël nu? Ezechiël houdt die ijzeren plaat tussen hemzelf en Jeruzalem in. En met ontblote arm, een teken van macht, van woede, moet Ezechiël tot dat kleifiguur Jeruzalem profeteren.

Ziet u wat Ezechiël aan het uitbeelden is? Ezechiël beeldt God uit. God Die niet met één klap de vijand neerslaat, maar God Die Zich achter een ijzeren bakplaat verbergt en al dat oorlogsgeweld rondom Jeruzalem maar laat gebeuren. God is onbereikbaar is voor Zijn volk. Er is een ijzeren plaat tussen God en Zijn volk gekomen. Zij kunnen roepen, bidden, klagen, maar God zal het niet horen. Hij zal niet reageren. Want God is niet in de stad Jeruzalem - 'God met ons', nee: God

heeft de tempel verlaten en staat *tegenover* Jeruzalem. God bevindt zich achter de vijandelijke legers. God staat letterlijk en figuurlijk achter hen. Als tegenstander. Onbereikbaar voor Zijn volk. Een ijzeren muur tussen Hem en Jeruzalem. Een ijzeren muur, waar geen enkel smeekgebed of roep doorheen zal kunnen.

Wat zal dat opgeroepen hebben hè, als Ezechiël dit zal hebben uitgebeeld en daarna weer zwijgend naar zijn huis loopt om zich vervolgens niet meer die dag te laten zien? En dat elke dag, ruim een jaar lang... God laat aan Zijn volk zien dat er een grens is bereikt. Nou ja, dat er een grens is overgegaan. Er is geen weg meer terug. En alle gemakkelijke woorden, die woorden van troost en hoop van andere profeten, 'dat het wel goed zal komen', 'dat we er sterker uit zullen komen met elkaar', 'dat het zo'n vaart niet zal lopen'..., zullen leeg blijken te zijn. Gods eigen volk, zo gekoesterd en zo geliefd, maar nu verlaten door God. God is niet meer bereikbaar. 'En je moet het ook niet proberen', zo waarschuwt God Ezechiël (Eze 3:26). Je moet niet proberen om tussenbeide te komen. Ik zal daarom je mond op slot doen en je alleen laten spreken, wanneer Ik het opdraag.'

Wat een heftig beeld... Na een jaar lang dit gezien te hebben, zal je het waarschijnlijk niet meer vergeten, denk ik. Wat een indringend beeld van Gods heiligheid. Van Zijn heilige toorn en gekwetste liefde. Het is over. Dat beeld had Israël nog niet eerder zo duidelijk gezien. Nee, het zou waarschijnlijk net zo zijn gegaan als in onze tijd: je bent druk met je leven, met je gezin misschien..., in het dagelijks leven gaat het om economie, gezondheid, de politiek..., de politieke verhoudingen waren toentertijd waarschijnlijk ook een dagelijks gespreksonderwerp, want je had ook toen allemaal grootmachten die land probeerden in te pikken..., de politieke spanningen van Assyrië en die macht van Babel namen alle aandacht in beslag en vulden het gesprek van de dag... je bent zo bezig..., maar *waar was God in het verhaal?* En ondertussen verdreven afgoden, allemaal andere machten waar Israël op begon te vertrouwen, God uit het centrum van het leven, uit het centrum van hun denken en beleven. Maar God liet Zich niet verdrijven. Hij had recht op de liefde en gehoorzaamheid van Zijn volk. Hij had recht op hun vertrouwen, want *Hij* had hen bevrijd, beschermd en gezegend. God liet Zich niet verdrijven en nam daarom Zelf de stap om Jeruzalem te verlaten. De profeten probeerden het optimisme nog wat vol te houden, met gelovige gedachten de moed er nog wat in te houden, want ja: je moet niet gelijk in allerlei complottheorieën vervallen natuurlijk..., het zal niet zo'n vaart lopen allemaal..., maar... het was klaar! God was er klaar mee.

Je kunt soms zo op die verhullende woorden leunen – 'God houdt van je', 'volg je hart, God gaat met je mee', 'God is liefde', 'God begrijpt je wel' – en het klopt ook nog allemaal, gelukkig wel!... maar opeens dan dit indringende beeld van Ezechiël dat mij even helemaal stil zet: *waar krijgt die eer van God, dat ontzag voor God in mijn leven de ruimte?* En waar is *mijn* vertrouwen op God in plaats van vertrouwen op wie of wat dan ook... en waar is mijn *oprechte gehoorzaamheid* aan God met heel mijn hart?

We moeten ons echt niet een op een met dat volk van Israël gaan vergelijken, maar de God van Israël, dat is

ook uw en mijn God. Wij delen in datzelfde verbond. Dankzij Jezus. Afgelopen donderdag had ik het er met de catechisanten over, toen wij het over de doop hadden: God heeft ook jouw leven tot Zijn eigendom gemaakt. Ons aan Hem verbonden. Zo bijzonder: je mag van Hem zijn! En Hij je hemelse Vader. Zo geweldig! Altijd vasthouden! Maar het is ook een *claim* van God. Hij heeft recht op je leven. Recht op jouw liefde. Je toewijding. Je gehoorzaamheid. Alles. 'Ik, Ik ben de HEER, 'K ben uw God Die heilig ijver voor Mijn eer (Ps 81) 'Ik sta erop!', zo zegt God. Vergeet dat niet. Neem dit beeld mee, ook morgen en ook overmorgen. Israël zakte diep in het moeras van alle mooie, positieve, bevestigende woorden weg..., omdat zij zich niet aan God had vastgehouden. Zij zag zoveel, was met zoveel druk, maar was God vergeten. En nu keek God de andere kant op. Zou God nog ingrijpen? Of... voorgoed verloren? Dat zou eeuwig zonde zijn.

Ezechiël kreeg ondertussen *nog* een opdracht. Hij moest nog iets heel apart doen. Hij moest 390 dagen op zijn linkerkant liggen. En 40 dagen op zijn rechterkant. Of hij dat heel de dag moest doen, dat weet ik niet. Je zou dan haast verlamd raken, als je een jaar lang zo zou liggen. En Ezechiël moest toch ook nog eten voor zichzelf maken, zo luidde een volgende opdracht, dus hij zou ook wel wat hebben moeten opstaan en moeten lopen. Maar 390 dagen op zijn linkerkant. Waarom?

Die 390 dagen staan voor de 390 jaren ongerechtigheid van Israël, zegt God. Nu, vanaf koning Salomo tot deze ballingschap is ongeveer 390 jaar. Waarschijnlijk doelt dit beeld dus daarop. 390 jaar koningen die afgoden dienden en die niet op God vertrouwden. 390 jaar onrecht in Israël, uitbuiting van armen en verrijking van rijken. 390 jaar een samenleving die zo dicht bij God mocht leven, maar zo anders was dan door God bedoeld. ... En die veertig dagen? Ook daarvan staat elke dag voor één jaar. 40 dagen, 40 jaar. De meeste uitleggers denken dat hiermee verwezen wordt naar het volk Israël in de woestijn. Het volk Israël moest twee keer veertig jaar in de woestijn verblijven. Na een reis van veertig jaar moest Israël alsnog als straf veertig jaar buiten het Beloofde Land verblijven, zodat heel de generatie van die tijd in de woestijn zal sterven en het Beloofde Land niet zal zien. Nu, zo zou Israël nu ook minstens een generatie lang in Babel en omgeving moeten verblijven, hun straf uitzitten en het Beloofde Land niet meer terugzien. De mensen om Ezechiël heen, die hele generatie zou de terugkeer naar Israël niet meer meemaken. Dat is heftig, als je daar staat en dat aanhoort...

Of dat allemaal tot het volk ook echt doordrong, weet ik niet. Misschien dat zij pas later zijn gaan tellen: 'hoeveel dagen ligt die Ezechiël daar al op zijn linkerkant? Ruim 300 al? 'En de laatste tijd ligt hij ook een tijd op zijn rechterkant, zag je dat?'

Geen woorden maar daden

Nu, even vanuit deze indringende boodschap naar Ezechiël overschakelen...

Ezechiël brengt Gods boodschap in beelden. Dus niet in woorden, maar in wat hij doet en wat hij laat zien. Soms hè, is dat de enige mogelijkheid die overblijft. Woorden kwamen niet meer binnen bij het volk. Maar misschien dat die beelden, een jaar lang dezelfde

beelden, wel een onuitwisbare indruk zullen achterlaten.

Dat is een mooie, praktische les voor u en mij. Soms raken woorden niet meer. Bij je kinderen niet. Bij je kleinkinderen niet. Bij je andere familieleden, of je vrienden niet. Nu, beeld dan maar Gods boodschap uit. Misschien wel heel creatief, zoals Ezechiël. Misschien word je ook wel net zo vreemd gevonden als Ezechiël hoor! Dat kan ook. Maar misschien kan het ook een onuitwisbare indruk achterlaten. ... Ik moet denken aan mijn ouders die 's avonds voor hun bed knielden om te bidden. Wat zij hebben gebeden, weet ik niet. En als mijn vader hardop bad, dan was het altijd hetzelfde riedeltje, dat maakte niet echt indruk. Maar dat beeld: een knielende vader voor het bed, dat vergeet je niet.

Ik denk ook aan een gesprek dat ik woensdag met ouders had die een aantal pubers in huis hebben rondlopen. Het was best lastig om aan hen uit te leggen hoe waardevol een kerkdienst is, terwijl je zelf ook niet altijd zo geconcentreerd in de kerk zit. Maar door gewoon te gaan, steeds te gaan..., niet te klagen over wat dan ook van de kerkdienst als je kinderen erbij zitten, maar uit te beelden wat voor waarde het heeft om met elkaar voor God er te zijn. Beelden zeggen soms meer dan woorden. Wees creatief, zoals Ezechiël. Wees dapper, zoals Ezechiël. Vasthoudend. Aan God toegewijd. En... geduldig.

Maar wat ik ook indrukwekkend vindt aan Ezechiël: *Ezechiël droeg al liggend de ongerechtigheid van zijn volk*, zo gaf God de opdracht om uit te bellen. Ezechiël lijdt dus aan die ongerechtigheid. Ezechiël sluit zich niet in huis op, omdat hij er niets mee te maken wil hebben..., 'dit gaat buiten mij om'..., nee, de pijn van de zonde, het verdriet vanwege de houding van Israël ten opzichte van God, gaat door hem heen. Letterlijk: het raakt hem geestelijk en fysiek.

Nu, wij zijn geen profeet Ezechiël, maar zou dit ook niet aanhaken bij onze verantwoordelijkheid als kerk, als christen: dat wij lijden aan de zonde, het onrecht, het ongelooft dat wij om ons heen en in onszelf gewaar worden? Dat het ons pijn doet, als wij zien hoe anderen hierdoor God maar ook zichzelf zo tekort doen? Soms hoor ik wel eens een hard 'maar ze hebben hun eigen verantwoordelijkheid hoor, ik kan het hen niet geven'. Ja, dat klopt. Maar iets van die houding van Ezechiël... Een heel ongemakkelijke houding, wat zou Ezechiël beroerd hebben gelegen op die linkerzijde... maar dat kan ook niet anders dat het pijn deed, want die last van zijn volk, die zonde en ook die straf, dat was zijn last. Hij voelde het. Hij droeg het mee. Hij was soms hevig met God in discussie. Want het stond niet los van hem. Hij stond er niet los van. Hij had een taak te midden van alle goddeloosheid, oppervlakkigheid en ellende. Niet de taak om het op te lossen. Nee, maar wel de taak om het te dragen. Nou, laten wij ook meedragen met Ezechiël. De last van het ongelooft, de zonde, het onrecht en het lijden meedragen. Deze last met elkaar delen, elkaar toevertrouwen wat ons daarin zo bijzonder pijn doet misschien. Laten wij dragen. En ook aan God opdragen in het gebed.

Beeld van de Heere Jezus

Als ik zo naar Ezechiël kijk hè en onder woorden probeer te brengen wat hij aan het uitbeelden is... God Die duidelijk maakt dat Hij er klaar mee is, dat Zijn

heiligheid en liefde dit niet kunnen verdragen... maar ook de last die Ezechiël draagt voor zijn volk..., Ezechiëls derde opdracht was ook om spaarzaam brood te eten en minimaal te drinken, allemaal om uit te drukken wat een heftige tijd Israël tegemoet zal gaan als gevolg van haar zonde... als ik die beelden zo op mij in laat werken..., dan moet ik op deze Eerste Lijdenszondag ook aan de Heere Jezus denken.

Ezechiël die de opdracht krijgt om te zwijgen... daar loopt hij weer door de straat om straks Gods woede uit te beelden en om de pijn van zijn volk te dragen, maar hij zwijgt. Zie, hoe Jezus daar loopt in Jeruzalem... Als een lam dat stom is voor het aangezicht van zijn scheerder, zo doet Hij zijn mond niet open, zo verkondigde Jesaja al. Jezus zwijgt, zoals Ezechiël zweeg. Toen Jezus gevangengenomen was en er allemaal valse getuigenissen over Hem werden getuigd, vroeg de hogepriester Jezus: 'antwoordt U niets?' 'Maar Hij zweeg en antwoordde niets', zo vertelt Markus. Ezechiël zweeg. Jezus zweeg.

Ezechiël moest met die ijzeren bakplaat uitbeelden hoe God Jeruzalem verliet en achter de vijandelijke legers ging staan, tegenover Zijn volk..., God was niet meer bereikbaar voor gebeden of klaagstemmen. Jezus heeft dit moment doorleefd, dat moment waarop geen gebeden of klaaggroep de hemel door zouden dringen. De hemel was dicht, alsof er een ijzeren plaat tussen hemel en aarde was gekomen. Het werd aardedonker. Godverlaten donker. 'Mijn God, Mijn God, waarom verlaat U Mij?' Maar geen antwoord. De woorden ketsten af op een ijzeren plaat.

Ezechiël droeg zo maandenlang de last van zijn volk. Hij leed honger, hij had dorst met dat weinige brood en dat beetje water. Jezus droeg ook de last van Zijn volk. 'Mij dorst!' En Jezus ging er *helemaal* aan onderdoor. De last van Zijn volk, dat werd Zijn sterven. 'Jezus dood van onze dood.' Ezechiël laat met dat indrukwekkende beeld al iets zien van wat er straks in Jezus Christus zal plaatsvinden. Ezechiël was beeld van de werkelijkheid die straks in Christus zal gaan aanbreken.

Zou God nog ingrijpen en terugkomen? Dat was de vraag toen Ezechiël Jeruzalem op die kleitabiet had getekend en met een ijzeren bakplaat uitbeelde dat God Zich voor Zijn volk verborg. Is er dan helemaal geen hoop meer? ... Gelukkig is de geschiedenis verder gegaan. Is *God* verder gegaan. Door de donkere eeuwen heen. Door Golgotha heen.

Ik hoop daarom dat de beelden op uw netvlies zullen blijven. Dat beeld van Gods heilige toorn en gekwetste liefde. Niet te snel dat beeld weg zappen. Want God, als de God van het verbond heeft recht op onze toewijding, liefde en eer. ... Maar ook wat wij van Ezechiël zagen: hoe hij Gods boodschap uitdroeg zonder woorden... en hoe hij de pijn van de zonde, het ongelooft en het onrecht droeg, hoe het door hem heenging. ... Maar ook konden wij in deze beelden al contouren van de Heere Jezus zien. Redding! Ook al leek alles reddeloos verloren. De hemel leek dicht, zo hard als een ijzeren bakplaat. Maar in Jezus is God toch uiteindelijk heel dichtbij gekomen. In de hel van Golgotha vinden wij de hemel op aarde. God met ons. Toch wel!